

§ 43 Mošuvnna – joatkka.

Paulus Kuoljok ordförande

§ 43.9 M 606– Sámi Offelaččat Ruotas

Áššegirjiit

- M 606 Johanna Njaita ja Anja Fjellgren Walkeapää mošuvdna 2023-06-01, dnr 1.1.8-2023-1088
- Dievasčoahkkineavdegirji 2023-05-30—31, -06-01—02, § 31
- Stivrabeavdegirji 2023-06-20—21, § 106.6
- Stivrabeavdegirji 2023-09-29, § 145.15
- Nuoraidráđi beavdegirji 2023-11-23, § 55.3
- Stivrabeavdegirji 2024-06-18—19, § 88.1

Johanna Njaita ja Anja Fjellgren Walkeapää buvttiiga geassemánu 1. B. 2023 mošuvnna mas evttoheaba:

ahte Sámediggi galgá bargat dan ovdii ahte Ruottii ásahuvvo ofelaš-vuogádat

Stivra mearridii geassemánu 20.-21. B. § 106.6

ahte hálldahus galgá válbmet mošuvnna vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, riektelaččat ja áššálaččat ja čilget ovddit mearrádusa áššis.

Evttohusa duogáš

2017 – 2019 čadahii Sáminuorra Vaartoe/Sámi dutkamiid guovddážiin diehtjuohkindoaimma, mas golbma nuora gallededje lohkanbajiin skuvllaid ja logaldalle sámiiid birra ja mo lea leat sápmelažžan odne. Dát sullasaš doaibma go Norgga Ofelaš-doaibma. Dat lea stuorra dárbu dákkár diehtjuohkimii Ruotas.

Dat lea vejolaš muktit dili buoret guvlui, muhto gáibiduvvo ahte stáhtas leat guhkit áiggi áigumušat ja juolludeapmi dáhkiduvvo. Otná servodagas lea ollu árgabeaivverasisma, go dan galgá eastadit, de ferte mánáid ja nuoraid v.

Ráđđehusa *Åtgärdsprogram mot rasism mot samer*¹ boahká ovdan ahte okta dehálaš doaibmabidju eastadit rasismma sámiiid vuostá lea servodahkii oahpahit sámiiid, sin eallidili, kultuvrra ja eamiálbmot vuoigatvuođaid birra. Danin lea ráđđehus addán Nuoraid- ja siviilaservodatáššiid eiseváldái, NSE bargun čadahit doaibmabijuid, mat galget bissehit ja eastadit rasismma sámiiid vuostá. Doaibmabijut galget addit gielddaide ja regiovnaide buoret vejolašvuođaid eastadit ja bissehit rasismma sámiiid vuostá, earret eará lasihit máhtu sámi álbmoga birra, sin eallindili birra, kultuvrra ja historjjá ja vuoigatvuođa

¹ <https://www.regeringen.se/informationmaterial/2022/07/atgardsprogram-mot-rasism-mot-samer/>

§ 43 Mošuvdna – joatkka.

§ 43.9 M 606– Sámi Offelaččat Ruotas – forts.

álgoálbmogin. Fokus das galgá leat rasisma ja ovdagáttuid eastadeapmi nuorain. Dát galgá čađahuvvot Mánáidáittardeaddjiin, Sámedikkiin, sámi nuoraid ja mánáid organisašuvnnaid ovddasteaddjiin. Bargu bistá bistá golbma jagi ja oasseraporta buktot Ráđđehushálddahussii manjimustá cuoŋománu 1. Beivvi 2024 ja loahppa raporta fas manjimustá guovvamánu 14. Beivvi 2025.

Sámediggi lea dán barggu referánsajoavkkus ja sáhtta diedihit doaimmaid birra mat leat álggahuvvon/čađahuvvon, earret eará:

- Sáminuorain geahčadit guhkit áiggi čovdosiid Nuoras Nurrii metodii ovttas eará eiseváldiin (nugo Skuvladoaimmahagain, Universitehta- ja Allaskuvlaráđđiin ja Ealli historjja forumiin (Forum för levende historie))
- Sámi dearvasvuoda fierpmádagain ja organisašuvnnain MÄN:in ovddidit oahppodoaimmabijuid váldet ovdan rasisma eastadeami, Vuostáiváldin ja psyhkalaš dearvasvuoda oahpiiddearvasvuodas ja nuoraidbuohcidikšumis.
-
- Álggahan doalut ja oahppu gielddaide mat diibmá ožžo erenoamáš veahki NSE:s čađahit doaimmabijuid vái nuorra riikka unnitlogu ja álgoálbmot nuorain lea vejolašuohta váikkuhit. Bargu joatká 2023, ja jagi loahpas lea vásáhuslonuhallan.
-
- Fokus nuoraid iežas muitalusaide rasismma¹, áitagiid ja vaši birra earret eará:
 - Poddasáddagiin rasismma birra, mii sáddejuvvo @samesystrar poddas.
<https://samesystrar.se/evelina-solsten/>
 - Lávdeságastallamiin nuoraiguin Mánáidvuoigatvuođabeivviin.
 - Lávdeságastallamiin Almedalvahkus (websáttá:
<https://almedalsveckan.info/program/67504>)
 - Logaldallamiin unnitlogustressa ja árgabeaistreassa birra, lávdeságastallamis fatmastanivahkus golggotmánus (<https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/om-oss/kalender/kalenderhandelser---vasterbotten/2023-10-16-delaktighetsveckan-2023.html>)
 - Seminára OV-beivviin skábmamánus mas fokus lea rasisma bargoeallimis
<https://www.mrdagarna.se/>
 - NSE:a nuoraidiskadeapmi NBUP (Nuoraidpolitihka báikkálaš čuoovvoleapmi) jorgaluvvo davvi-, oarje-, ja julevsáemgillii jagi mielde.
 - Guokte čoahkkimiin Duohtavuođakommišuvnnain, mas digaštallojuvvui mo nuoraid váikkuhan vejolašvuođaid ovdii barget.

§ 43 Mošuvnnat – joatkka.

§ 43.9 M 606– Sámi Offelaččat Ruotas – joatkka.

Stivra mearridii čakčamánu 29 beaivvi 2023, § 145.15

ahte Nuoraidráđis bivdit cealkámuša.

Ášši dárkkistuvvo seammás

Nuoraidráđdi meannudii ášši skábmamánu 23. B. 2023, § 55.3

Nuoraidráđdi ii ane ahte ofelaš-doaimma dohkálaš molssaeaktun, muhto atnet ahte galggašii leat bistevaš čoavddus, om rievdatit oahppoplánaid vái máhttu sámiid birra vái buot mánát/nuorat ohppet sámiid birra skuvllas

Nuoraidráđdi mearridii skábmamánu 23. b. 2023, § 55.3

ahte evttohit ahte stivra hilgu mošuvnna.

Stivrras lea seamma oaivil go nuoraidrádis, ahte galggašii leat bistevaš čoavddus, nugo om muktit oahppoplánaid vái mánát/nuorat ohppet sámiid birra skuvllas.

Stivra mearridii geassemánu 18 -19 b2024, § 88.1 evttohite Sámediggi mearridit

ahte hilgu mošuvnna.

Paragráfa dárkkistuvvui dakkaviđe

Stefan Mikaelsson evttoha mošuvnnat 599, 602, 606, 612, 614, 615 beavdáibiddjojit.

Sátnejođiheaddji evttoha ahte Stefan Mikaelsson proposišuvdna dohkkehuvvo dahje hilgojuvvo ja oaidná ahte Sámediggi dohkkehii Stefan Mikaelssona evttohusa.

Sámediggi mearrida

ahte beavdáibidjat mošuvnnaid 599, 602, 606, 612, 614, 615.

§ 43 Motioner – forts.

Paulus Kuoljok ordförande

§ 43.9 M 606– Sámi Offelaččat/Samiska vägvisare i Sverige

Dokument

- M 606 av Johanna Njaita, Anja Fjellgren Walkeapää 2023-06-01, dnr 1.1.8-2023-1088
- Plenumsprotokoll 2023-05-30—31, -06-01—02, § 31
- Styrelseprotokoll 2023-06-20—21, § 106.6
- Styrelseprotokoll 2023-09-29, § 145.15
- Ungdomsrådets protokoll 2023-11-23, § 55.3
- Styrelseprotokoll 2024-06-18--19 § 88.1

Johanna Njaita och Anja Fjellgren Walkeapää den 1 juni 2023 inlämnat en motion där de yrkar:

att Sametinget ska verka för att ett offelaš-system skall finnas i Sverige.

Styrelsen beslutade den 20 -21 juni 2023, § 106.6

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Skäl för yrkandena

Under åren 2017-2019 drev Sáminuorra tillsammans med Vaartoe/Centrum för samisk forskning en utbildningssatsning där tre ungdomar under terminerna besökte skolor för att föreläsa om samer och hur det är att vara same idag. Konceptet bygger på den norska Sámi Offelaččat-modellen. Det finns ett stort behov av denna utbildning i Sverige.

Det finns stora möjligheter att åstadkomma förändringar i positiv riktning, men för att det ska fungera så krävs det att staten satsar på en långsiktig strategi och säkra finansiering för detta. I dagens samhälle kan vi se att det finns mycket vardagsrasism, för att förebygga det här så krävs det att vi satsar på barn och unga.

I regeringens *Åtgärdsprogram mot rasism mot samer*⁸⁴ anges att en viktig insats för att motverka rasism mot samer är att kunskapsnivån i samhället om det samiska folket, deras livsvillkor, kultur och rättigheter som urfolk stärks. Därför har regeringen gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF i uppdrag att genomföra insatser som ska bidra till att förebygga och motverka rasism mot samer. Insatserna ska ge kommuner och regioner stärkta förutsättningar att förebygga och motverka rasism mot

⁸⁴ <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2022/07/atgardsprogram-mot-rasism-mot-samer/>

§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.9 M 606– Sámi Offelaččat/Samiska vägvisare i Sverige – *forts.*

samer, bland annat genom ökad kunskap om det samiska folket, deras livsvillkor, kultur och historia och rättigheter som urfolk. Fokus ska ligga på att motverka rasism och fördomar bland unga. Uppdraget ska genomföras i samråd med Barnombudsmannen, Sametinget, representanter för samiska ungdomar och samiska organisationer. Uppdraget löper under tre år och ska delredovisas till Regeringskansliet senast den 1 mars 2024 och slutredovisas senast den 14 februari 2025.

Sametinget ingår i uppdragets referensgrupp och kan informera om insatser som påbörjats/genomförts hittills, bland annat:

- Samverkan med Sáminuorra för att i dialog med andra myndigheter (just nu Skolverket, Universitets- och högskolerådet samt Forum för levande historia) titta på långsiktiga vägar framåt för metoden Nuoras Nurrii (<https://www.saminuorra.org/nuoras-nurrii/>).
- Samverkan med Nätverket för samisk hälsa och organisationen MÄN, för utbildningsinsatser som berör rasism, bemötande och psykisk hälsa för elevhälsa & ungdomsmottagningar.
- Kick-off och utbildning för ett antal kommuner som under förra året fick särskilt stöd av MUCF för att genomföra insatser för att stärka möjligheten till delaktighet för unga nationella minoriteter & urfolk. Arbetet fortlöper under 2023, med ett erfarenhetsutbyte i slutet av året.
- Fokus på ungas egna röster om rasism, hot och hat genom bland annat:
 - Poddavsnitt om rasism, som sändes tillsammans av podden @samesystrar <https://samesystrar.se/evelina-solsten/>
 - Panelsamtal med unga under Barnrättsdagarna
 - Panelsamtal under Almedalsveckan (webbsändas: <https://almedalsveckan.info/program/67504>)
 - Föreläsning om minoritetstress och vardagsrasism, samt panelsamtal under delaktighetsveckan i oktober (<https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/om-oss/kalender/kalenderhandelser---vasterbotten/2023-10-16-delaktighetsveckan-2023.html>)
 - Seminarium under MR-dagarna i november med fokus på rasism på arbetsmarknaden <https://www.mrdagarna.se/>
 - MUCFs ungdomsenkät LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitiken) översätts till nord-, syd-, och lulesamiska under året.
 - Möte med Sanningskommissionen vid två tillfällen, för att diskutera hur de arbetar med ungas delaktighet i arbetet.

§ 43 Motioner – *forts.*

§ 43.9 M 606– Sámi Offelaččat/Samiska vägvisare i Sverige – *forts.*

Styrelsen beslutade 29 september 2023, § 145.15

att inhämta yttrande från Ungdomsrådet.

Paragrafen justeras omedelbart

Ungdomsrådet behandlade ärendet den 23 november 2023, § 55.3

Ungdomsrådet ser inte offelaš system som något bra alternativ utan anser att man bör sikta på en hållbar lösning, t ex ändring av läroplan så att det omfattar kunskap om samer så att alla barn / ungdomar lär sig om samer i skolan.

Ungdomsrådet beslutade den 23 november 2023, § 55.3

att föreslå styrelsen att avslå motionen.

Styrelsen delar ungdomsrådets uppfattning om att sikta på en hållbar lösning tex ändring av läroplan så att det omfattar kunskap om samer så att alla barn/ungdomar lär sig om samer i skolan

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

Paragrafen justeras omedelbart

Stefan Mikaelsson föreslår att motioneran 599, 602, 606, 612, 614, 615 bordläggs.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag för Stefan Mikaelssons Förslag och finner att Sametinget godtagit Stefan Mikaelssons förslag

Sametinget beslutar

att bordlägga motionera 599, 602, 606, 612, 614, 615